

Врз основа на член 55 став (1) од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2000, 44/2002, 82/2008, 167/10, 51/11 и („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19, 110/19, 154/19 и 121/24), во согласност со Политиката на интегритет на Министерството за правда, усвоена на 24 јуни 2022 година, министерот за правда донесе

ЕТИЧКИ КОДЕКС НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ПРАВДА

Предмет и опфат

Член 1

(1) Со овој етички кодекс (во натамошниот текст: кодекс) се пропишуваат етичките стандарди и правила на однесување на службените лица во Министерството за правда (во натамошниот текст: Министерството).

(2) Стандардите и правилата од ставот (1) на овој член се применуваат од министерот, заменикот на министерот, административните службеници, посебните советници, како и од други лица вработени односно ангажирани за работа во Министерството (во натамошниот текст: службените лица).

Цел

Член 2

Целта на овој кодекс е поттикнување на доброто постапување и однесување на службените лица, јакнење на интегритетот и зајакнување на довербата кај граѓаните во работата на Министерството, преку доследно почитување на етичките вредности и застапување на јавниот интерес, вклучително и преку предлагање, прифаќање и спроведување на мерки за спречување на појавите на корупција, судир на интереси и прикриено лобирање.

Примена

Член 3

(1) Службените лица ги применуваат етичките стандарди и правила во меѓусебните односи и во односите со граѓаните, во однос на работата, како и во приватниот живот и јавноста.

(2) Етичките стандарди и правилата на однесување утврдени со овој кодекс службените лица ги усвојуваат како лични принципи на однесување.

Законитост

Член 4

(1) Службените лица во своето работење ги почитуваат и доследно ги применуваат Уставот на Република Северна Македонија, законите, другите прописи донесени врз основа на закон и меѓународните договори ратификувани согласно Уставот.

(2) Службените лица не подлежат на притисоци за извршување на противуставни и незаконити работни задачи од претпоставено или друго лице, ниту пак подлежат на притисоци и закани за да сторат или не сторат односно пропуштат нешто и на тој начин да доведат до појава на корупција, непотизам, состојба на судир на интереси или друго незаконито или недозволиво постапување со кое се загрозува или повредува јавниот интерес.

(3) Службените лица се стремат одлуките што ги засегаат правата или интересите на граѓаните да бидат правно валидни и нивната содржина да е во согласност со законот.

(4) Службените лица во вршењето дискрециони овластувања одлуките ги донесуваат совесно, водејќи сметка за сите факти и околности во конкретниот случај и начелото на законитост, спроведувајќи практики кои обезбедуваат непристрасност и праведност во постапувањето, застапувајќи го јавниот интерес.

Застапување на јавниот интерес

Член 5

(1) Службените лица не се доведуваат во состојба на судир на личните интереси со јавниот интерес и се спротивставуваат на секое нечесно и несовесно однесување во службата.

(2) Во своето работење, службените лица го застапуваат јавниот интерес односно правата и интересите на сите граѓани и другите субјекти, непристрасно, имајќи ги предвид развојните цели на општеството.

(3) Службените лица во работењето односно вршењето на функцијата и со своето однесување ги промовираат демократските вредности и владеењето на правото и се залагаат за вклучување на граѓаните и засегнатите страни во процесите на креирање политики.

(4) Службените лица во работењето односно вршењето на функцијата и однесувањето ги почитуваат принципите на хуманост, еднаквост и социјална правда.

(5) Службените лица во одлучувањето по однос на прашања со кои се определуваат препорачани решенија за стратешки односно програмски документи, како и предлози на закони, други прописи и општи акти, внимаваат препорачаните решенија да бидат пропорционални со посакуваната цел, со избегнување на зголемувањето на трошоците за граѓаните кога тоа не е во разумна врска со целта што треба да се постигне односно проблемот кој треба да се реши.

Професионалност

Член 6

(1) Службените лица ги извршуваат работите посветено и професионално, врз основа на своите работни компетенции и согласно правилата и процедурите во службата.

(2) Службените лица ја извршуваат работата самостојно и навремено, посветувајќи внимание и почитувајќи ги приоритетите и редоследот на задачите.

(3) Службените лица се однесуваат одговорно и со своето работење односно вршење на функцијата работат на градење и одржување на општото добро,

растот и општествените вредности, создавајќи услови за одржлив човечки и социјален развој.

(4) Службените лица работат на своето усовршување и зајакнување на работните компетенции, го користат наученото за подобрување на својата работа и развојот на Министерството и придонесуваат во градењето и одржувањето на институционалната меморија.

Непристрасност

Член 7

(1) Службените лица во работењето односно вршењето на функцијата и во однесувањето постапуваат без предрасуди и се воздржуваат од какви било дејствија кои овозможуваат или значат привилегиран третман по која било основа.

(2) Службените лица во работењето односно вршењето на функцијата и однесувањето не се раководат од лични, семејни, верски, партиски или етнички интереси, ниту од притисоци или ветувања од претпоставениот или од друго лице.

(3) Службените лица постапуваат професионално и непристрасно за време на извршувањето на службените задачи, со тоа што одлучуваат врз основа на утврдени факти, обезбедувајќи еднаквост на страните и на начин кој обезбедува јавноста да има доверба во непристрасноста и објективноста при донесувањето на одлуките.

Недискриминација

Член 8

(1) Службените лица во работењето односно вршењето на функцијата и однесувањето овозможуваат остварување на уставно загарантираните права на еднаквост и недискриминација, преку создавање на можности и почитување на различностите, како и заштита од неправда, злоупотреба и дискриминација по кој било основ.

(2) Службените лица обезбедуваат еднаков пристап, третман и стандарди при испорачувањето на услугите и постапувањето по барањата на граѓаните и донесувањето одлуки.

(3) Службените лица ги обезбедуваат пристапот, третманот и стандардите од ставот (2) на овој член за секој граѓанин во иста ситуација, вклучително и со почитување и примена на прописите за спречување на корупција и судир на интереси.

Политичка неутралност

Член 9

(1) Службените лица ги извршуваат службените работи политички неутрално.

(2) Во вршењето на службените задачи, службените лица не ги застапуваат и изразуваат своите политички уверувања и не вршат политичко партиски активности.

(3) Службените лица не ги истакнуваат, ниту наметнуваат на други своите политички определби.

Професионален интегритет

Член 10

(1) Службените лица го чуваат личниот углед и угледот на Министерството, ги елиминираат ризиците и ги отстрануваат сомневањата во можноста за настанување и развој на корупција и со тоа обезбедуваат доверба кај граѓаните во работата на Министерството.

(2) Службените лица се запознаваат со Политиката на интегритет на Министерството и ги почитуваат внатрешните акти донесени согласно истата, заради заштита на институционалниот интегритет и јакнење на довербата во Министерството.

Спречување корупција

Член 11

(1) Службените лица во работењето односно вршењето на функцијата и однесувањето постапуваат без намера за остварување на лична корист или намера за извршување на коруптивни дејствија.

(2) Службените лица не толерираат корупција и согласно закон ги пријавуваат настаните давање, понуда или ветување за поткуп, награда, подарок или друга корист или противзаконито влијание.

(3) Службените лица при вршењето на работата односно функцијата внимаваат на кој било вид на внатрешна или надворешна слабост или постапка која претставува можност за појава на корупција во Министерството.

Спречување судир на интереси

Член 12

(1) Службените лица при вршење на своите работи односно функции внимаваат да не се стават во состојба на судир на интереси и преземаат мерки за негово одбегнување.

(2) Службените лица не учествуваат во процесите на одлучувањето и донесувањето на одлуките во кои тие или член на нивното семејство, други роднини, пријатели, соработници или други лица кои би можеле да се поврзат со нив имаат финансиски интерес.

(3) Во случај на сомневање за постоење судир на интереси, службените лица ги преземат сите неопходни мерки за да го спречат влијанието на нивниот приватен интерес или приватниот интерес на друго лице врз извршувањето на нивните овластувања и должности и за тоа известуваат согласно закон.

Подароци и други погодности

Член 13

(1) Службените лица не бараат и не прифаќаат материјални подароци и какви било други нематеријални погодности што може спротивно да влијаат врз делувањето во согласност со закон и одредбите од овој кодекс.

(2) Службените лица ги почитуваат забраните и ограничувањата за примање подароци и други погодности и ги почитуваат пропишаните правила за пријавување и евиденција на примените подароци и други погодности.

Користење на ресурси

Член 14

(1) Службените лица кон ресурсите што им се дадени на користење, како и во вршењето на работата односно функцијата, се однесуваат економично и ефикасно, користејќи ги исклучиво за службени потреби.

(2) Службените лица спречуваат незаконито располагање со ресурсите, се грижат за преземање на соодветни мерки за осигурување на безбедноста на доверените работни материјали, како и за отстранување на можностите за предизвикување на материјална штета.

Злоупотреба на статусот и информациите

Член 15

(1) Службените лица при вршење на приватни работи не ги користат предностите кои произлегуваат од статусот на службено лице заради остварување на лична корист.

(2) Службените лица не ги злоупотребуваат информациите до кои дошле при вршење на работата односно функцијата, со цел напредување, заслуга или остварување на друг личен интерес.

(3) Службените лица не нудат ниту обезбедуваат какви било предности кои по кој било основ би биле поврзани со статусот на службено лице или предност или друга корист што може да се подведе под корупција.

Постапување со информации, предмети и документи

Член 16

(1) Службените лица ги третираат информациите до кои доаѓаат во своето работење почитувајќи ги системот на степенување на класифицирани информации, правото на приватност и заштитата на личните податоци.

(2) Службените лица се грижат за безбедноста на доверените предмети и документи.

Спречување нелегитимни и нелегитимирани влијанија

Член 17

Службените лица спречуваат нелегитимни и нелегитимирани влијанија односно прикриено лобирање при остварување контакти со лобисти, лоби организации и други надворешни лица, со доследно почитување на одредбите од Законот за лобирање, Правилникот за остварување и евиденција на контактите во Министерството за правда и Правилникот за транспарентни процеси на подготвување на стратегии, програми, предлози на закони и подзаконски акти и објавување соопштенија за остварени официјални средби и состаноци.

Заштитено пријавување и заштита на укажувачи

Член 18

(1) Службените лица ја разбираат улогата на укажувачите во заштитата на јавниот интерес.

(2) Службените лица се запознаени со правата на укажувачите, поттикнуваат пријавување неправилности и заштита на укажувачите и разбираат дека механизмот за заштитено внатрешно пријавување во Министерството е во функција на заштита на угледот на Министерството, јакнење на институционалниот интегритет и довербата во Министерството.

Личен интегритет

Член 19

(1) Службените лица со личен пример ги промовираат вредностите вистинитост, чесност и правичност и ги поттикнуваат другите да постапуваат согласно овие вредности.

(2) Службените лица со личен пример промовираат и поттикнуваат јакнење на личниот и институционалниот интегритет, особено заради спречување и борба против корупцијата.

Однесување со странки

Член 20

(1) Во односите со граѓаните, службените лица се коректни, учтиви, љубезни и достапни.

(2) Во односите со граѓаните, како и при одговарање на кореспонденција, телефонски или по електронски пат, службените лица се трудат да одговорат што е можно поцелосно и попрецизно на поставените прашања, со јасно објаснување или советување дадено со смирен тон, должна почит и водење сметка дека граѓаните се обраќаат заради остварување на нивните права, обврски и интереси.

(3) Доколку службено лице не е одговорно за конкретен предмет, должно е да го упати граѓанинот до лицето кое е одговорно за предметот или до соодветните служби.

(4) Службените лица на предлозите добиени од странките им пристапуваат отворено и сериозно и постојано работат на подигнување на квалитетот на јавните услуги.

(5) Службените лица ги сослушуваат со трпение и без предрасуди сите забелешки, критики и проблеми посочени од страна на странките, а кога странките се незадоволни од одговорот, службените лица бараат арбитража или упатуваат на права и обврски утврдени со закон.

(6) Доколку се појави грешка која негативно влијае на правата и интересите на граѓаните, службените лица се обидуваат што побрзо да го поправат негативното влијание кое произлегува од грешката и да го информираат засегнатото лице за неговите права.

Информирање на граѓаните

Член 21

(1) Службените лица остваруваат отворена и редовна комуникација со граѓаните и правните лица, користејќи различни средства и начини за да ги информираат за новините од делокругот на работење на Министерството.

(2) Службените лица им обезбедуваат вистинити, соодветни, навремени и целосни информации на граѓаните и јавноста, притоа почитувајќи го правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер согласно закон, како и правото на приватност и заштитата на личните податоци.

(3) Службените лица го олеснуваат пристапот до податоците со кои располагаат во своето работење и кои се потребни за остварување на правата и интересите на граѓаните и другите субјекти, без селективност, протекционизам и неефикасност во постапувањето.

Пријавување имотна состојба и интереси

Член 22

Службените лица согласно нивната категорија односно функција ги почитуваат правилата за пријавување на имотната состојба и интереси, со доследно почитување на одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

Однесување на работното место, приватниот живот и јавноста

Член 23

(1) Службените лица го разбираат и восприемаат работењето во службата односно вршењето на функцијата како одговорна, угледна и почитувана професија.

(2) Без да се оневозможи остварување на правото на градење на сопствен став и јавно изразување на мислење, службените лица се воздржуваат од давање на штетни изјави за службата.

(3) Службените лица во службата, во приватниот живот и во јавноста се однесуваат достоинствено и не постапуваат на начин со кој би се нарушил нивниот личен углед и угледот на Министерството.

(4) Во однесувањето и дејствувањето надвор од работата, во претставувањето на јавни настани, на социјалните мрежи или во каков било друг облик на комуникација, службените лица претставуваат пример за соодветно и достоинствено однесување.

(5) Службените лица водат кратки и концизни службени телефонски разговори, додека приватните телефонски разговори не ги водат во присуство на странки или кога странките чекаат одговор или кога имаат намера да постават прашање.

(6) Службените лица во јавните настапи во кои ја претставува институцијата изнесуваат официјални ставови на институцијата во согласност со прописите и добиените овластувања и овој кодекс.

(7) Во јавните настапи на кои не го претставуваат Министерството, службените лица не изнесуваат податоци од делокругот на работа на Министерството и од работното место со кои би се нарушил угледот на Министерството и би се поткопала довербата на граѓаните во него.

Однесување со колегите и претпоставените

Член 24

(1) Службените лица во односот со колегите го негуваат духот и начелата на тимска работа, взаемно почитување, уважување на различностите, солидарност

и соработка. Во комуникацијата со колегите не го повишуваат тонот, не навредуваат, ги избегнуваат конфликтните ситуации и покажуваат иницијатива за нивно спречување.

(2) Службените лица ја почитуваат приватноста и дискрецијата на колегите и соработниците, одбегнувајќи непрофесионален и субјективен пристап.

(3) Службените лица преку отворена и искрена соработка градат меѓусебна доверба и ја унапредуваат организациска култура во Министерството и покажуваат разбирање за воведување на технички, организациски и друг вид на промени, со цел обезбедување на ефикасност и ефективност во работењето и висококвалитетни услуги за странките.

(4) Службените лица се залагаат за вреднување на заслугите и компетентноста и не поддржуваат несовесен и непримерен модел на однесување, ниту каква било форма на непотизам, кронизам и клиентелизам.

(5) Службените лица промовираат грижа за колегите, работат на заштита и унапредување на остварувањето на нивните права и обврски и го поттикнуваат професионалниот развој на вработените во Министерството, преку споделување на искуството и знаењето.

Пристојно облекување

Член 25

Службените лица посветуваат внимание на изгледот и начинот на облекување, за да не предизвикаат впечаток на непристојност и нарушување на угледот на Министерството. Со формалниот начин на облекување се изразува почит кон службата, но и кон колегите, соработниците и странките.

Изјава за прифаќање на Етичкиот кодекс

Член 26

Службените лица во Министерството потпишуваат изјава за прифаќање на овој кодекс, која е дадена во прилог и е составен дел на овој кодекс.

Советување за интегритет

Член 27

(1) Службените лица кои имаат определено прашање односно потреба од советување во врска со проблем или дилема во примената на етичките правила и стандарди пропишани со овој кодекс можат да се обратат до вработените во Министерството кои од министерот се определени за советници за интегритет.

(2) Советувањето од ставот (1) на овој член може да се врши поединечно или групно, на начин усно или писмено, јавно или доверливо, со цел да се одговори на потребата за советување односно решавање на проблемот или дилемата и јакнење на самодовербата на службеното лице во почитувањето на етичките стандарди и правила.

Етички комитет

Член 28

(1) Министерот формира етички комитет за следење на примената на овој кодекс (во натамошниот текст: етичкиот комитет).

(2) Членови во состав на етичкиот комитет се советниците за интегритет во Министерството, еден државен службеник од редот на вработените во Министерството распоредени во Секторот за управување со човечки ресурси и стратешко планирање и еден претставник на синдикалната организација на вработените во Министерството.

(3) Со етичкиот комитет претседава членот кој е државен службеник вработен во Министерството распореден во Секторот за управување со човечки ресурси и стратешко планирање.

(4) Следењето на примената на овој кодекс опфаќа:

- спроведување на активности за запознавање на вработените во Министерството со етичките стандарди и Политиката на интегритет усвоена од Министерството;
- анкетирање на вработените заради оценување на степенот на запознаетост на вработените во Министерството со етичките стандарди и Политиката на интегритет усвоена од Министерството;
- давање мислење по однос на прашања во врска со примената на етичките стандарди во конкретен случај, и тоа по барање од советник за интегритет или по барање на дисциплинска комисија.

(5) Мислењето од ставот (4) на овој член го одразува заедничкиот став односно ставот на мнозинството членови на етичкиот комитет.

(6) Етичкиот комитет ја следи примената на овој кодекс, ги формулира и дава мислењата од ставот (4) на овој член, согласно внатрешни процедури кои се објавуваат на веб-страницата на Министерството.

(7) За следењето на примената на овој кодекс, етичкиот комитет го информира министерот, најмалку еднаш годишно.

Непочитување

Член 29

(1) Против именувано лице или посебен советник во Министерството кој не ги почитува одредбите од овој кодекс се иницира постапка за утврдување на одговорност и се изрекуваат мерки согласно Кодексот за етичко однесување за членовите на Владата и носителите на јавни функции именувани од страна на Владата.

(2) За непочитување на одредбите од овој кодекс, административните службеници одговараат дисциплински, согласно Законот за административни службеници.

(3) Во врска со конкретен случај на непочитување односно сомневање за непочитување на одредбите од овој кодекс од страна на административен советник се обезбедува консултативно мислење од етичкиот комитет и од советниците за интегритет, и тоа:

- доколку се работи за дисциплинска неуредност согласно закон, мислењето го обезбедува службеното лице кое е надлежно да изрече дисциплинска мерка, пред донесувањето на одлуката за изрекување на дисциплинската мерка,
- доколку се работи за дисциплински престап, мислењето го обезбедува службеното лице кое поднесува предлог за покренување на дисциплинска

постапка, пред поднесување на предлогот и истото го доставува до формираната дисциплинска комисија.

(4) Обезбедувањето на мислењето од ставот (3) на овој член не се смета за основ или причина за одолговлекување на постапката и не влијае на текот на постапката уредена со закон.

Консултативно мислење

Член 30

(1) При формулирањето на консултативното мислење од членот 29 од овој кодекс, етичкиот комитет односно советникот за интегритет задолжително ги зема предвид можните ефекти од изрекувањето на дисциплинските мерки од аспект на внатрешниот контекст - улогите и факторите во Министерството кои не се директно поврзани со рамката за управувањето со интегритет (инструментите, процесите и структурите кои директно стимулираат интегритет и спречуваат корупција и други прекршувања на интегритетот), но имаат директно влијание врз него.

(2) Факторите од ставот (1) на овој член ги вклучува:

- перцепциите за Министерството како организација во која постојат недвосмислени заложби за јакнење на интегритетот и во која доследно се почитуваат принципите на фер и правично постапување, вработување, оценување, награда и унапредување според заслугите, како и
- обезбедените работни услови и поддршка за вработените, вклучително за препознавање на етичките дилеми и почитување на етичките стандарди и правила.

Објавување

Член 31

Овој кодекс се објавува на веб-страницата на Министерството на денот на неговото влегување во сила.

Влегување во сила

Член 32

Овој кодекс влегува во сила со денот на неговото донесување.

Бр. 01-2537/1
Скопје, 02-10-2024 година

МИНИСТЕР ЗА ПРАВДА

Игор Филков

Изготвил: Елена Димовска, раководител на одделение
Согласен: Тања Кикерекова, раководител на сектор

Изјава за прифаќање на Етичкиот кодекс на Министерството за правда

Го прочитав, го разбираам и прифаќам Етичкиот кодекс на Министерството за правда.

Почитувањето на етичките стандарди и правила во работењето и реализација на задачите и обврските на Министерството за правда води кон остварување на неговата мисија што придонесува за одговорно општеството и создавање најдобри услови за одржлив човечки, социјален и економски развој.

_____ година
Место Датум

_____ Потпис
Име и презиме